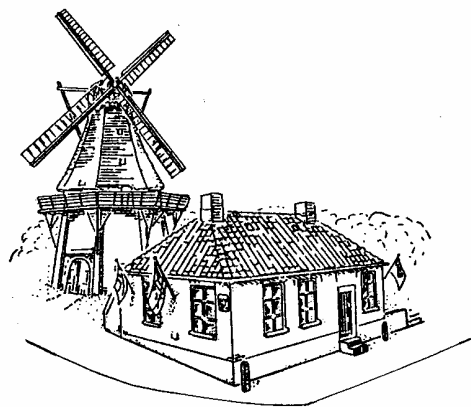

De Liefde

Nieuwsbrief van de koren- en pelmolen
De Liefde te Uithuizen (Gr.)
18^e uitgave - zomer 2006

Jakob Kremer, oud-molenaarsknecht op *De Liefde* overleden

Op 25 juni jl. overleed Jakob Kremer op de leeftijd van 80 jaar. Gedurende de oorlogsjaren was hij bij molenaar Dijksterhuis knecht op de molen *De Liefde*.

Na de oorlog was hij o.a. werkzaam als veehouder. Ik leerde hem kennen toen ik nog maar kort op *De Liefde* werkzaam was en daarbij merkte ik meteen dat de molen een oude liefde van hem was gebleven. Zo was hij zeer geïnteresseerd in hoe de molen er na de restauratie van '92-'94 bijstond en uit zijn volgende bezoeken bleek tevens hoe hij meeleefde met de wijze waarop ik invulling gaf aan het vrijwillig molenaarschap.

Zowel tijdens zijn bezoeken op de molen als de gesprekken die ik met hem thuis voerde, wist hij mij vele verhalen en feiten over de molen te vertellen. Zijn sterk geheugen bleek o.a. uit het feit dat hij moeiteloos een lijst van 15 bakkers kon opnoemen, die in de oorlogsjaren in Uithuizen hun beroep uitoefenden en bij wie hij het meel afleverde. En daarna kwam hij nog met 15 foto's

van de locaties van deze (verdwenen) bakkerijen. Tijdens één van zijn bezoeken verraste hij mij met de schenking van een handzeef. De oorspronkelijk zeef was verdwenen en het exemplaar dat hij meebracht was door hem nagebouwd.

De zeef (afmetingen 115 x 75 cm) kreeg een plek op de waaierzolder, waar Jakob vervolgens liet zien hoe hij talloze malen het gemalen meel met de zeef handmatig tot bloem zeefde. Voor deze demonstratie ging z'n jasje uit en trok hij zijn meegebrachte blauwe kiel aan, waarna hij, op de knieën zittend, demonstreerde hoe één en ander in vroeger jaren in zijn werk ging.

Bij de meeste bezoeken bracht hij ook enige zakken tarwe mee, die ik dan voor hem maalde en zeefde natuurlijk, want dat ging uitstekend met zijn zeef. Van het meel mocht ik elke keer de helft houden en dat deelde ik dan weer uit, zodat veel mensen heerlijke pannenkoeken van zijn tarwe hebben kunnen bakken.

Het deed hem zichtbaar goed toen op 3 juli 2002 de molen zijn oude oorspronkelijke naam *De Liefde* terug kreeg. Zo had hij de molen gekend en met de tijdelijke naam Jonge Jan had hij dan ook geen enkele affiniteit.

De laatste jaren ging zijn gezondheid achteruit, maar toch bracht hij in 2004 nog een bezoek aan de molen en beklom hij de steile trappen naar de maalzolder.

Een maand voor zijn overlijden bezocht ik hem in zijn huis. Hij was toen reeds bedlegerig en kon niet meer praten. Ik bracht hem de net verschenen nieuwe fotokaart van de molen, die een plek kreeg op de plank naast hem, zodat hij er steeds naar kon kijken. En al kon hij het niet uitspreken, de kneepjes in mijn hand waren des te duidelijker voelbaar.

Op vrijdag 30 juni namen velen afscheid van hem op de begraafplaats te Leens. De molen stond gedurende die week uiteraard in de rouw en vanaf de kap waaide de zwarte wimpel.

Nieuwe fotokaart van *De Liefde*

Doordat de voorraad ansichtkaarten van de molen (opname augustus 2000) oprakte, was ik al tijdenlang bezig een geschikte opname van de molen te maken, voor een nieuwe fotokaart.

Dit keer wilde ik een opname van een draaiende molen en met het zicht op de oprit en de hoofdingang. Honderden opnamen heb ik gemaakt, doch geen enkele vond ik geschikt om er een fotokaart van te laten maken.

Op een zonnige dag in mei jl. gelukte het mij echter de gewenste opname te maken en enige weken later had drukkerij Veltmann te Enschede er een mooie serie fotokaarten van gemaakt.

Zowel in de molen, als bij de VVV en bij de fa. Eckhardt te Uithuizen is de kaart voor € 0,50 te koop.

De kaart is reeds te zien op de openingspagina van de website van de molen:
<http://web.inter.nl.net/hcc/B.Poppen>

Van de oude ansichtkaarten uit 2000, 1990 en 1975 van de molen zijn nog enkele exemplaren bij mij te koop. De prijs van deze kaarten bedraagt eveneens € 0,50.

Hij draait met alle winden mee.
Hij praat iedereen naar de mond.

Als het op is, is het malen
gedaan.
Na gedane arbeid is het goed rusten.

Pfingstmontag: Deutscher Mühlentag

Op tweede Pinksterdag wordt in Duitsland traditiegetrouw elk jaar de nationale molendag gehouden; een evenement waar ik telkens weer graag naar toe ga.

Dit keer bezocht ik enige molens in de buurt van Wilhelmshafen, zoals:
In Neuenburg-Ruttel de **Rut-teler Mühle**, een indrukwekkend complex met meerdere maalkoppels en een zaagbedrijf, alles door wind aangedreven. Een beroepsmolenaar zorgt ervoor dat alles in vol bedrijf blijft.

In Varel staat de **Vareler Windmühle**, een zeer grote molen (8 zolders) vol gestouwd met oude spullen uit vroeger tijden. Hier is dus sprake van een museummolen, iets dat wel meer voorkomt bij onze Oosterburen.

In Neustadtgödens trof ik twee molens, de **Wedelfeld-Mühle**, een poldermolen met twee vijzels en de **Ober-ahmer Peldemühle**, de laatste werd gerestaureerd en het gevluht en de windroos waren verwijderd. Maar net als bij de andere molens was het ook hier een drukte van belang en deden de worst- en bierkramen goede zaken.

Ook de **Windmühle te Sengwarden** werd gerestaureerd. Müllermeister Ewald Hinrichs vertelde mij onder het genot van een kop thee er alles over, zoals de goede samenwerking met de Nederlandse molenbouwer.

Lange tijd keek ik rond in de **Windmühle te Accum**.

Op ingenieuze wijze werd een haverpletter aangedreven en op de begane grond draaide een indrukwekkend klein elektrisch maalmachientje met linnen schudbuil.

Als laatste bezocht ik de **Windmühle te Remels** en ook daar mocht ik, evenals in de andere molens, tot in de kap de molen bezichtigen.

Agenda 2006

- 22 juli **Open dag** van de molen *De Liefde*
19 augustus **Open dag** van de molen *De Liefde*
26 augustus
Drentse molendag
9 september
Nationale Open Monumentendag

Dia presentatie

Tijdens bovenstaande dagen is op de stellingzolder een powerpoint-presentatie (een moderne versie van een diashow) van de verdwenen molens te Uithuizen te zien. In ca. 50 foto's - waarvan vele uit het begin van de 20^e eeuw - wordt de bloei en ondergang van de molens zichtbaar gemaakt.

Bezoektijden

Naast de vermelde data van de open dagen is de molen *De Liefde* in de zomermaanden op vaste dagen te bezoeken en wel: iedere dinsdag en donderdag van 10-16 uur en vaak ook op zaterdag van 13-16 uur.

Het Gilde der Molenaars in de stad Groningen

Eén van de gilden die in vroeger eeuwen in de stad Groningen heeft bestaan was het Gilde der Molenaars. De gilden waren verdeeld in burgergilden en raadsgilden. De raadsgilden omvatten beroepen en bedrijven die van vreemde oorsprong waren of waarvoor kapitaalcrachtiger middelen noodzakelijk waren. Zij stonden rechtstreeks onder toezicht van de raad.

In 1446 telde men in de stad Groningen vijftien burgergilden, in de zeventiende eeuw was dit aantal tot achttien gestegen. Van de raadsgilden waren er twaalf en daarnaast bestonden er nog twee buitengilden. Het Gilde van de molenaars behoorde tot de raadsgilden.

Elk gilde had zijn eigen bestuur, dat zich uitsluitend bepaalde tot het huishoudelijk bestuur van de gildezaken. Het trad slechts dan naar buiten, wanneer het de rechten van het gilde of van zijn leden betrof. Dit bestuur was opgedragen aan een Ouderman, bijgestaan door twee Hovelingen, oudste en jongste, die jaarlijks, op de tweede Pinksterdag, door de gildeleden werden verkozen. Sommige gilden bezaten een eigen gildenhuis, andere kwamen tezamen in een herberg, waar ze een eigen plek hadden. Naast de bescherming van het beroep, was een wezenlijk onderdeel van de gilden de steun aan elkaar bij ziekte, ouderdom en overlijden.

Uit de Raadsresoluties van de stad Groningen is op te maken dat op 30 januari 1632 de burgemeester en enige raadsheren "worden gecommiteert, om de Mullers rolle te renoveren, als mede te bevorderen dat alle nieuwe rollen in een boeck geschreven, en de olden tijdtlijcx corrigeert en verbetert mogen worden."

Dit gebeurt inderdaad, maar ook nog eens 160 jaar later, in 1792, wanneer alle registers van de gildenrollen van de twaalf nieuwe of raads-

gilden opnieuw worden overgeschreven.

Dankzij dit feit beschikken we nu over de volledige tekst van de gilderol van de molenaars, zoals deze in 1652 is hernieuwd, nadat de oudste keur verloren is gegaan.

In ditzelfde jaar werd tevens aan alle molenaars het burgerrecht verleend. De handgeschreven tekst van de gilderol omvat 27 artikelen.

In het gildeboek moeten vervolgens eveneens alle besluiten worden opgeschreven die door het bestuur van de stad worden genomen en betrekking hebben op de molenaars. Zo is o.a. te lezen dat sommige molenaars meer voor het malen vragen dan is afgesproken en zij worden dan ook gemaand zich aan de afgesproken prijs te houden. Ook mogen ze geen knecht in dienst hebben die jonger dan 16 jaar is.

Een opmerkelijk en curieus feit is op 8 maart 1703 in het gildeboek geschreven.

Dit bericht luidt als volgt:

"Vertonen U.Ed.Moog. met onderdanig respect de Ouderman en Heuvelingen van de Molenaars-Gilde, hoe dat door 't versterff van Evert Gerrits alhier maer een Persoon is onder de Timmerlieden-Gilde dewelke het Mo-

len-maken verstaet, vermits nu deselve noch daer en boven tijdljcx te Lande arbeijdet, So is 't onmogelijk dat Remonstranten al-te-samen van hem kunnen worden gedient, maer moeten somtijds een halff Jaer en langer wachten, egter alhier niemant dewelke niet onder de Timmerlieden Gilde is durft arbeijden uit vrese van moeite en ongelegenheijt van processen. Soo is Supplianten ootmoedigh versoeck dat U.Ed.Moog. haer gelieven te permitteren ende te autoriseren om andere vreemde Molemakers na vereijdsch van sake in haer werck te mogen employeren."

In de tijd van de Bataafse republiek werden de gilden opgeheven. En door dat besluit, vermeldt in artikel 53 der Staatsregeling van 1798, werd - na ruim drie eeuwen daarin door het gildesysteem beperkt te zijn - het voor elke burger mogelijk een eigen bedrijf te beginnen.

Een uitgebreide versie van dit artikel waarin tevens de volledige tekst van de gilderol is opgenomen, heb ik gepubliceerd in het blad *De Nieuwe Zelfzwichter*, maart 2006, een uitgave van het Groninger Molenhuis.

Moleninspiratie

Enige tijd geleden bracht een Amerikaanse dame uit Seattle een uitgebreid bezoek aan de molen *De Liefde*.

Ze vertelde bezig te zijn met het schrijven van een boek over hoe de molen als een "metafoor" in het dagelijks leven kan dienen.

De molen *De Liefde* gaf haar veel inspiratie en stimuleerde haar tevens tot het maken van een eenvoudige tekening, die ze tijdens haar cursussen gebruikte en tot het voltooien van het boek.

Een jaar later ontving ik een exemplaar van dit boek, dat als titel draagt: "*Windmill wisdom. Secrets to an Enchanting Life.*"

Met één steen kun je geen
meel malen.
Half werk levert niets op.

Twee harde stenen malen
slecht.
*Niet willen samenwerken
beperkt het resultaat.*

Molennieuws uit de omgeving

De poldermolen **De Goliath**, staande tussen vele windturbines bij de Eemshaven, is tot nu toe in bezit van de Stichting De Groninger Molens. Aangezien deze stichting opgaat in de nieuwe stichting het Groninger Molenhuis, zal het molenbezit van deze stichting wellicht worden overgedragen aan de stichting het Groninger Landschap.

De inmiddels opgerichte Stichting Beheer en Behoud van het Poldermolencomplex De Goliath onderzoekt nu de mogelijkheid om de molen en de bijbehorende molenaarswoning in eigendom te verkrijgen.

Een zichtbaar feit van deze nieuwe activiteit is de onlangs geopende website van de molen:

<http://degoliath.rietskraag.net> waarop informatie en activiteiten zijn te lezen.

Tevens zijn er op deze website twee fotoalbums te bewonderen met vele foto's van de molen en de evenementen die er vaak plaatsvinden.

De koren- en pelmolen **Windlust** te **Zandweer** is jarenlang in bedrijf gehouden door vrijwillig molenaar Piet van Dijken. Door persoonlijke omstandigheden heeft Piet besloten hiermee te stoppen en dat mag zeer spijtig worden genoemd, want Piet heeft veel voor de molen gedaan en was een prettige collega.

Inmiddels is er een nieuwe vrijwillig molenaar aangesteld en wel Herman Wubolts (die ik reeds kende van de molentheorieavonden te Arnhem). Zijn praktijkopleiding heeft hij o.a. genoten in Zuid-Holland.

Naast de molen te Zandweer draait Herman, die nu woonachtig is te Uithuizen, ook op de molen Adam te Delfzijl en op de kleine houtzaagmolen Bovenrijge te Ten Boer.

2007 - Jaar van de molens

Het jaar 2007 is uitgeroepen tot het Jaar van de molens. Overall in het land worden reeds voorbereidingen getroffen om dit jaar tot een succes te maken.

Zo zal er van 2 t/m 7 juni te Putten op de Veluwe een symposium worden gehouden, georganiseerd door The International Molinological Society (TIMS), i.s.m. De Hollandsche Molen en het Gilde van Vrijwillige Molenaars. Op drie dagen zullen excursies worden georganiseerd, o.a. naar de molens in Noord-Nederland (Kantens).

Meer informatie over dit symposium is te lezen op: <http://www.timsmills.info/tims2007/index.html>

Uiteraard zullen de molenaars in de gemeente Eemmond hun medewerking aan het jaar van de molens verlenen. En ongetwijfeld zult u hierover nog meer horen en lezen.

Colofon

Tekst, opmaak en samenstelling van deze nieuwsbrief:
Bob Poppen
vrijwillig molenaar

Reacties:
Ripperdadrift 16
9981 LH Uithuizen
of per email:
b.poppen@net.hcc.nl